Lietas Nr. C12190816
Lietas arhīva Nr. CA-0304-16

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē 2016.gada 13.septembrī

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Mežale,
tiesneši I.Tabore, I.Stivriņš,
ar tiesas sēdes sekretāri D.Somu,

izskatīja atklātā tiesas sēdē SIA "Šafrans" apelācijas sūdzību par Daugavpils tiesas 2016.gada 5.maija spriedumu civillietā AS "RAUTAKESKO" prasībā pret SIA "Šafrans" par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

AS "RAUTAKESKO" cēla tiesā prasību pret SIA "Šafrans", pamatojoties uz Civillikuma 1., 1578., 1651., 1652., 1668.[3], 1668.[9] , 1716., 1753., 1756., 1763., 1764., 1765., 1779., 1811., 1812., 1832., 2002. un 2034.pantu, izvirzot šādus prasījumus:

- piedzīt no SIA "Šafrans" AS "RAUTAKESKO" labā pamatparādu 4 068,78 *euro* apmērā, līgumsodu 406,88 *euro*, nokavējuma procentus 521,61 *euro* un parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro*;
- noteikt prasītājai tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 6% procentus gadā no prasības summas līdz sprieduma izpildes dienai;
- piedzīt no atbildētājas prasītājas labā visus tiesāšanās izdevumus (lietas 4.-8.lapa).

Prasība pamatota ar tālāk minētajiem argumentiem.

Starp pusēm 2010.gada 12.janvārī noslēgts pirkuma līgums Nr.10-03 un pirkuma vienošanās (2010.gada 12.janvārī, 2011.gada 25.novembrī un 2012.gada 10.septembrī) kā pirkuma līguma pielikums Nr.1, pamatojoties uz kuriem prasītāja pārdeva atbildētājai, bet atbildētāja nopirka no prasītājas preci, kas fiksēta prasītājas cenrāžos (pirkuma līguma 1.1.punkts).

Prasītāja laika posmā no 2014.gada 21.novembra līdz 2014.gada 24.novembrim veica atbildētājas pasūtīto preču piegādi atbildētājas norādītajos galamērķos. Prasītāja piegādāja atbildētājai preci par kopējo summu 5 099,46 *euro*.

Atbildētāja par prasītājas piegādātajām precēm samaksu veica daļēji, samaksājot tikai 1 030,68 *euro*. Neskatoties uz to, ka samaksa par precēm bija jāveic 30 dienu laikā pēc preču piegādes, atbildētāja atlikušo summu nav samaksājusi ne minētajā vienošanās norādītajā termiņā, ne arī līdz prasības celšanas brīdim. Līdz ar to atbildētājas pamatparāda summa saskaņā ar aprēķinu ir 4 068,78 *euro*.

Ar 2013.gada 1.februāra papildus vienošanos puses tiesiskā darījumā atrunājušas nokavējuma procentu apmēru, tas ir, 18% gadā jeb 0,05% dienā no katra termiņā neveiktā maksājuma par piegādātajām precēm. Saskaņā ar aprēķinu atbildētājai ir pienākums maksāt prasītājai nokavējuma procentus 521,61 *euro* apmērā par visu maksājuma termiņa kavējuma periodu no katra rēķina apmaksas pēdējās dienas līdz 2015.gada 4.septembrim.

Tāpat pirkuma līguma 2.8.punkts paredz atbildētājas pienākumu maksāt prasītājai līgumsodu 0,5% apmērā no piegādātās preces summas neapmaksātā atlikuma par katru nokavēto dienu. Ņemot vērā to, ka saskaņā ar aprēķinu līgumsoda apmērs par piegādāto preču apmaksas termiņa kavējumu ir 5 203,34 *euro* un tas pārsniedz pamatparādu, prasītāja, pamatojoties uz Civillikuma 1716.panta trešo daļu, aprēķinājusi atbildētājai līgumsodu 406,88 *euro* apmērā, kas ir 10% no pamatparāda.

Pamatojoties uz Civillikuma 1668.[9]pantu prasītājai ir tiesības prasīt no atbildētājas parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro* apmērā, jo atbildētāja ir nokavējusi no pirkuma līguma izrietošo maksājumu termiņu prasītājas piegādāto preču apmaksai.

SIA "Šafrans" iesniedza rakstveida paskaidrojumus, norādot, ka celto prasību atzīst pilnīgi (lietas 34.lapa).

Ar Daugavpils tiesas 2016.gada 5.maija spriedumu AS "RAUTAKESKO" prasība apmierināta, proti, tiesa piedzina no atbildētājas prasītājas labā pamatparādu 4 068,78 *euro*, līgumsodu 406,88 *euro*, nokavējuma procentus 521,61 *euro* par laika periodu no 2014.gada 22.decembra līdz 2015.gada 4.septembrim, parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro* un tiesāšanās izdevumus 440,93 *euro*, kopā 5 478,20 *euro*; noteica prasītājas tiesības par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no atbildētājas likumiskos sešus procentus gadā no piedzītās, bet neatmaksātās pamatparāda summas, ņemot vērā Civillikuma 1763.pantā noteikto par to, ka procentu pieaugums apstājas, sasniedzot pamatkapitāla lielumu (lietas 40.-41.lapa).

Spriedums pamatots ar tālāk norādītajiem motīviem.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 193.panta piekto daļu, ja atbildētājs pilnībā atzinis prasību, sprieduma motīvu daļā iekļauj tikai norādi uz normatīvajiem aktiem, pēc kuriem tiesa vadījusies.

Atbildētāja SIA "Šafrans" paskaidrojumā norādījusi, ka pilnībā atzīst prasību.

Civillikuma 1587.pants noteic, ka tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus.

Tiesa nodibināja, ka prasītāja saskaņā ar pušu noslēgto līgumu ir piegādājusi atbildētājai preces, bet samaksu pilnā apmērā par tām nav saņēmusi. Tiesa atzina, ka tai nav pamata apšaubīt prasītājas norādīto parāda summas apmēru, kā arī parāda esamību, jo atbildētāja prasību ir atzinusi. Līdz ar to tiesa, pamatojoties uz Civillikuma 1838.pantu, atzina par pamatotu prasītājas aprēķināto pamatparāda summu 4 068,78 *euro*.

Saskaņā Civillikuma 1753.pantu ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas lietošanas atvēlējumu vai kavējumu,

samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu; 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu tiesisku darījumu, vai uz likumu.

Tiesa atzina par pamatotu prasītājas kavējuma procentu 521,61 *euro* aprēķinu, ko prasītāja aprēķinājusi pamatojoties uz 2013.gada 1.februāra pušu noslēgtās papildus vienošanās pirkuma līgumam 1.punktu (18% gadā no pirkuma vienošanās 2.2.punktā paredzētajā termiņā neapmaksātās preču pavadzīmes-rēķina) par laika periodu no 2014.gada 22.decembra līdz 2015.gada 4.septembrim.

Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu, līgumsods ir pamet̄ums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību neizpildi vispār, nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā). Līgumsods par saistību neizpildi vispār ir konkrēti noteikta naudas summa vai cita mantiska vērtība, kuru nedrīkst noteikt vairākkārtīgu (atkārtotu) vai pieaugošu maksājumu vai devumu veidā. Līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10% no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Prasītājas prasību daļā par līgumsoda piedziņu, ko prasītāja aprēķinājusi saskaņā ar pušu noslēgtā līguma 2.8.punktu - 10% apmērā no visa pamatparāda, t.i., 406,88 *euro*, pirmās instances tiesa atzina par pamatotu.

Tāpat pirmās instances tiesa, pamatojoties uz Civillikuma 1668.^{9} pantu, atzina, ka prasītājai ir tiesības prasīt no atbildētājas samaksāt parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro* apmērā, jo atbildētāja ir nokavējusi no pirkuma līguma izrietošo maksājumu termiņu prasītājas piegādāto preču apmaksai.

Civilprocesa likuma 195.pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai, tiesa no atbildētājas prasītājas labā piedzina prasītājas samaksāto valsts nodevu par prasības celšanu 436,23 *euro* un ar prasības pieteikuma un pavēstu piegādi saistītos izdevumus 4,70 *euro*, kopā 440,93 *euro*.

Atbildētāja SIA "Šafrans" iesniedza apelācijas sūdzību par šo Daugavpils tiesas 2016.gada 5.maija spriedumu (lietas 44.-45.lapa), norādot, ka spriedumu uzskata par nepamatotu un pārsūdz to pilnā apmērā.

Apelātore uzsver, ka prasītāja saskaņā ar 2010.gada 12.janvāra līgumu pavadzīmēs norādīto preču piegādi nebija saskaņojusi ar atbildētāju. Par preču saņemšanu parakstījās personas, kuras nebija pilnvarotas pārstāvēt atbildētājas intereses saskaņā ar Komerclikuma 223.pantu. Līdz ar to atbildētāja šīs darbības neuzskata par sev saistošām un leģitīmām.

Ņemot vērā minēto, apelācijas sūdzībā atbildētāja lūdz AS "RAUTAKESKO" prasību pret SIA "Šafrans" kā nepamatotu noraidīt pilnīgi.

Prasītājas AS "RAUTAKESKO" pilnvarotais pārstāvis Sandis Dimants 2016.gada 12.septembrī iesniedza rakstveida paskaidrojumus sakarā ar atbildētājas iesniegto apelācijas sūdzību, norādot, ka šī sūdzība nav pamatota, līdz ar to lūdza pilnīgi apmierināt prasību, pēc būtības atkārtojot prasības pieteikumā norādītos argumentus. Prasītāja uzsvēra, ka, atspēkojot apelācijas sūdzībā izteiktos argumentus, paskaidrojumiem tika pievienota pilnvara, no kuras redzams, ka SIA "Šafrans" pilnvarojusi /pers. G/ uzņēmuma vārdā pasūtīt preces, saņemt materiālus un parakstīt pavadzīmes. Kā arī AS "RAUTAKESKO" lūdza izskatīt lietu bez tās pārstāvja klātbūtnes.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata par iespējamu izskatīt lietu bez prasītājas pārstāvja klātbūtnes.

Atbildētāja SIA "Šafrans" 2016.gada 7.septembrī iesniedza pieteikumu, norādot, ka pārstāvja zvērināta advokāta prombūtnes dēļ atbildētāja nevar piedalīties tiesas sēdē, līdz ar to lūdz pārcelt tiesas sēdi uz citu datumu.

Noskaidrots, ka pavēste par apelācijas instances tiesas sēdi atbildētājai nosūtīta ierakstīta sūtījumā 2016.gada 25.jūlijā (lietas 57.lapa). Konkrētajā gadījumā ierakstītā sūtījumā nosūtot lietas dalībniecei pavēsti uz tās juridisko adresi, Civilprocesa likuma 56.panta sestās daļas un 56.^{1}panta izpratnē sāk darboties prezumpcija, ka tiesa ir izpildījusi savu pienākumu paziņot izsaucamajai personai par lietas izskatīšanas laiku un vietu.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 82.panta otrajai daļai juridisko personu lietas tiesā ved to amatpersonas (..) vai arī citi juridisko personu pilnvaroti pārstāvji.

Atbilstoši minētā likuma 85.panta otrajai daļai juridisko personu pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru vai dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 85.panta trešajai daļai advokāta pilnvarojumu juridiskās palīdzības sniegšanai apliecina orderis. Ja advokāts uzstājas kā puses pilnvarots pārstāvis, šo pilnvarojumu apliecina ar rakstveida pilnvaru.

Savukārt Advokatūras likuma 48.panta 1.punktā noteikts, ka, sniedzot juridisko palīdzību, zvērināts advokāts ir tiesīgs aizstāvēt un pārstāvēt juridisko palīdzību lūgušo personu un tās tiesības un likumīgās intereses visās tiesās (..). Turklāt šim nolūkam likumdevējs ir paredzējis advokātam, darbojoties klienta interesēs, virkni īpašu tiesību, kuras visa veida uzņēmumiem, uzņēmējsabiedrībām, visām valsts institūcijām, organizācijām un citām iestādēm ir jārespektē.

Atbilstoši Advokatūras likuma 48.^{1}pantam tiesības izpildīt 48.pantā noteiktos uzdevumus, kā arī pašu advokāta pilnvarojumu apliecina orderis.

Līdz ar to, atbilstoši minētajam likuma regulējumam orderis apliecina ne vien pilnvarojumu kā tādu, bet arī tiesu sistēmai piederīgas personas – zvērināta advokāta – īpašo statusu.

Tātad juridiskajai tāpat kā fiziskajai personai ir tiesības izvēlēties – vest lietu tiesā pašai (likumiskā pārstāvība) vai ar pilnvarota pārstāvja (pārstāvju) starpniecību (līgumiskā pārstāvība).

Civilprocesa likums (85.panta trešā daļa), gan Advokatūras likums nosaka īpašu (būtībā vienkāršotu) pilnvarojuma noformēšanas kārtību – vienkāršu rakstveida pilnvaru kopā ar orderi.

Analoģiska atziņa izteikta arī judikatūrā – Civillietu departaments, izskatot lietu paplašinātā sastāvā, 2015.gada 26.novembra lēmumā lietā Nr. SKC-2391 norādījis, ka pārstāvības noformēšanu gadījumos, kad personu pārstāv zvērināts advokāts, reglamentē Civilprocesa likuma 85.panta trešā daļa, atbilstoši kurai zvērinātam advokātam kā tiesu sistēmai piederīgas profesijas pārstāvim juridiskās palīdzības sniegšanai pietiek ar vienkāršu rakstveida pilnvaru, kurai papildus iesniedzams orderis.

Noskaidrots, ka lietā nav iesniegti pilnvara un orderis, no kuriem būtu redzams, ka atbildētāja izvēlējusies konkrēto civillietu vest ar pilnvarota pārstāvja starpniecību, par pārstāvi izvēloties zvērinātu advokāti un piešķirot viņam Civilprocesa likuma 74. pantā paredzētās procesuālās tiesības. Tādējādi atbildētāja nav nodevusi tiesas rīcībā pilnvaru un orderi, lai tiesa savas kompetences robežās varētu pārliecināties par pilnvarojuma esamību, puses gribas īstumu, pilnvarojuma apjomu un Civilprocesa likumā paredzēto ierobežojumu neesamību.

Turklāt atbildētājas iesniegumā nav norādīti apstākļi, kuru dēļ iespējamā pārstāvja prombūtne ir saistīta ar attaisnojošiem iemesliem Civilprocesa likuma 156.panta izpratnē.

Civilprocesa likuma 74.panta septītās daļas 2.punkts noteic, ka pusēm ir pienākums savlaicīgi rakstveidā paziņot par iemesliem, kuru dēļ nevar ierasties un tiesas sēdi, iesniedzot par to pierādījumus.

Ņemot vērā, ka par tiesas sēdes vietu un laiku SIA "Šafrans" paziņots Civilprocesa likuma 56.pantā noteiktajā kārtībā, tad saskaņā ar šā likuma 156.panta pirmās daļas noteikumiem, lietu var izskatīt bez tās klātbūtnes, jo atbildētāja nav ieradusies uz tiesas sēdi bez attaisnojošiem iemesliem. Konkrētajā situācijā tiesa ņem vērā, ka pretēji Civilprocesa likuma 74.panta septītās daļas 2.punktā noteiktajam atbildētāja nav iesniegusi pierādījumus

par to, ka atbildētāja izvēlējusies konkrēto civillietu vest ar pilnvarota pārstāvja starpniecību, par pārstāvi izvēloties zvērinātu advokāti un piešķirot viņam Civilprocesa likuma 74.pantā paredzētās procesuālās tiesības un šī pilnvarota persona nevar ierasties uz tiesas sēdi attaisnojošā iemesla dēļ.

Lai arī Civilprocesa likuma 74.panta pirmās daļas 2.punkts garantē lietas dalībniekiem tiesības piedalīties tiesas sēdē, taču tikai no pašiem lietas dalībniekiem ir atkarīgs, vai viņi šīs tiesības izmantos, vai nē. Konkrētajā gadījumā, neierodoties uz tiesas sēdi, puses šīs savas tiesības nav izmantojušas.

Motīvu daļa

Pārbaudījusi un novērtējusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka prasība ir apmierināma.

Civilprocesa likuma 426.panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Turklāt saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta otro daļu apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta un pamata grozījumi nav pieļaujami.

Tādējādi Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka apelācijas instances tiesā izskatāma prasība par pamatparāda 4 068,78 *euro*, līgumsoda 406,88 *euro*, nokavējuma procentu no 2014.gada 22.decembra līdz 2015.gada 4.septembrim 521,61 *euro*, parāda atgūšanas izmaksu 40 *euro* un tiesāšanās izdevumu 440,93 *euro* piedziņu.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka līdzēji 2010.gada 12.janvārī noslēguši pirkuma līgumu, kuru vairākkārt papildinājuši, tostarp 2013.gada 1.februārī ar 1.punktu, kurā noteica, ka par pielikuma Nr.1 2.daļā noteiktās maksājumu kārtības neievērošanu (kavējumu), pārdevējs ir tiesīgs prasīt no pircēja kavējuma procentus, kas noteikti – 18 % gadā, no termiņā neapmaksātajām summām (lietas 12.-18.lapa).

Minētie pirmās instances tiesas konstatētie fakti apelācijas vai pretapelācijas sūdzībā nav apstrīdēti un tādējādi, atbilstoši Civilprocesa likuma 430.panta trešās daļas noteikumiem, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda.

Noskaidrots, ka SIA "Šafrans" pārstāvis /pers. G/ 2014.gada 21.novembrī parakstīja preču-pavadzīmi rēķinu Nr.376279323, ar kuru SIA "RAUTAKESKO" pārdeva SIA "Šafrans" preces 3 325,80 *euro* vērtībā (lietas 19.-20.lapa).

Tāpat SIA "Šafrans" pārstāvis /pers. G/ 2014.gada 24.novembrī parakstīja preču-pavadzīmi rēķinu Nr.376285605, ar kuru SIA "RAUTAKESKO" pārdeva SIA "Šafrans" preces 1 773,66 *euro* vērtībā (lietas 21.-22.lapa).

Apelācijas sūdzībā atbildētāja SIA "Šafrans" norāda, ka saskaņā preču-pavadzīmju rēķiniem preču piegāde nebija saskaņota ar pircēju, par preču saņemšanu parakstījās persona, kura nav pilnvarota pārstāvēt atbildētājas intereses Komerclikuma 223.panta kārtībā. Līdz ar to no preču-pavadzīmju rēķiniem izrietošās saistības atbildētājai nav saistošas. Respektīvi, preču pavadzīmes-rēķini nav uzskatāmas par pierādījumiem, kas apliecinātu tiesiskā līguma noslēgšanu, atbildētāja nekad nav piekritusi pirkuma līguma noslēgšanai un pirkuma maksas samaksai pēc strīdus rēķiniem.

Minētā sakarā apelācijas instances tiesa norāda, ka apelācijas sūdzībā atbildētāja neapstrīd, ka preču pavadzīmes-rēķinus parakstīja tās darbinieks /pers. G/, taču uzskata, ka tādas tiesības ir tikai sabiedrības valdes locekļiem Komerclikuma 223.panta izpratnē.

No prasības pieteikuma redzams, ka atbildētāja daļēji izpildīja no strīdus preču pavadzīmēm-rēķiniem izrietošās saistības, proti samaksāja prasītājai pirkuma maksu 1030,68 *euro*. Turklāt, iesniedzot rakstveida paskaidrojumus sakarā ar prasītājas celto prasību, atbildētāja norādīja, ka pilnīgi atzīst prasību (lietas 34.lapa).

Atspēkojot apelācijas sūdzībā izteikto pamatojumu, prasītāja iesniegusi 2014.gada 10.februāra pilnvaru, ar kuru SIA "Šafrans" līdz 2014.gada 31.decembrim pilnvarojusi /pers. G/, /pers. K/, /pers. L/, /pers. M/ uzņēmuma vārdā pasūtīt preces, saņemt materiālus un parakstīt pavadzīmes no prasītājas.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu atbildētājas apelācijas sūdzības argumentu par pārstāvības tiesību neesamību. Pirmkārt, kā pareizi norādīja prasītāja, preču pavadzīmes-rēķinus parakstīja atbildētājas pārstāvis, kuru atbildētāja ir pilnvarojusi. Otrkārt, ja piekristu atbildētājas domu gaitai, tad nāktos atzīt, ka visus darbus visos uzņēmumos būtu jāpieņem tikai un vienīgi amatpersonām, kurām ir tiesības pārstāvēt uzņēmējsabiedrību, jo tikai tās ir tiesīgas rīkoties ar uzņēmumu finanšu līdzekļiem. Ne Komerclikuma, ne Civillikuma normas, kas reglamentē pilnvarojuma un/vai vietniecības institūtu nenosaka un imperatīvi nepieprasa, ka personas pilnvarojumam darboties kā komersanta pārstāvim (komercpilnvarniekam) ir jābūt noformētam rakstveidā vai kādā citā īpaša formā. Minētā sakarā apelācijas instances tiesa atzīst, ka atbildētāja sašurināti tulko Komerclikuma 223.panta normu. Taču konkrētajā situācijā pretēji apelācijas sūdzībā izteiktajām lietā iesniegts rakstiskais pilnvarojums noteiktajai personai pārstāvēt atbildētāju komercattiecībās ar prasītāju.

Līdz ar to tiesa secina, ka /pers. G/ bija tiesības SIA "Šafrans" vārdā parakstīt strīdus preču pavadzīmes-rēķinus, kas nozīmē, ka no tiem izrietošās saistības ir saistošas atbildētājai, kas atbilst Civillikuma 1515.pantā noteiktajam.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, lai rastos saistība un līgumu uzskatītu par noslēgtu, ir nepieciešami vismaz četri priekšnoteikumi - pilnīga vienošanās, līguma būtiskās sastāvdaļas, nolūks saistīties, pienācīga forma (Civillikuma 1533.pants).

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka priekšlikums noslēgt līgumu ir atkarīgs no personas, uz kuru vērsts priekšlikums, tāpēc gribas izteikumam no priekšlikuma piedāvātāja puses jāsaņem adresāta piekrišana.

Juridiskajā literatūrā norādīts, ka "priekšlikums (tāpat kā pieņemšana) nav uzskatāms par vienpusēju tiesisku darījumu Civillikuma 1403.panta izpratnē, jo priekšlikums un pieņemšana kā savstarpēji, ar vienošanos pamatoti gribas izteikumi veido līguma (divpusēja tiesiska darījuma) sastāvu (*E.Kalniņš. Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 169.lpp.*).

Civillietu tiesas kolēģija uzskata par pamatotu prasītājas motīvu, ka līdz ar preču pavadzīmju-rēķinu parakstīšanu tā saņēmusi atbildētājas akceptu pirkuma līgumam un pirkuma maksas samaksai.

Līdzēju gribas izteikums ir katra tiesiska darījuma pamatelements (Civillikuma 1427.pants). Tas ir personas gribas izpaudums, kas vērsts uz noteiktu tiesisku seku iestāšanos. Tiesa uzskata, ka strīdus darījumu noslēgšanas brīdī līdzēji noteikti izteikuši gribu savstarpēji saistīties, respektīvi, prasītāja 2014.gada 21. un 24.novembrī pārdeva atbildētājai preces ar kopējo vērtību 5 099,46 *euro*, bet atbildētāja apņēmās samaksāt pirkuma maksu 30 kalendāro dienu laikā.

Civillikuma 2002.pantā noteikts, ka pirkums ir līgums, ar ko vien puse apsola otrai par norunātas naudas summas samaksu atdot zināmu lietu vai tiesību.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka līdz ar pirkuma līguma parakstīšanu tas ir noslēgts, sasniedzot tā mērķi Civillikuma 2004.panta izpratnē.

Nodibināts, ka atbildētāja nesamaksāja prasītājai par pārdoto preci pirkuma maksu 4 068,78 *euro*. Respektīvi, atbildētāja nav izpildījusi ar pirkuma līguma uzņemto pienākumu 30 kalendāro dienu laikā samaksāt pārdevējai norunāto pirkuma maksu noteiktajā apmērā.

Saskaņā ar Civillikuma 2033.pantu no atbildētājas prasītāja labā piedzenama norunātā pirkuma maksa jeb pamatparāds 4 068,78 *euro*.

Savā prasības pieteikumā prasītāja norāda, ka līdzēji 2010.gada 12.janvārī noteica, ka kreditoram ir tiesības saņemt līgumsodu par nokavēto maksājumu 0,5 % apmērā par katru nokavēto dienu (2.8.punkts). Atbildētāja nav izpildījusi savu pienākumu samaksāt par saņemto preci noteiktajā laikā un kārtībā, kā rezultātā prasītājai pienākas līgumsods 5 203,34 *euro*, kuru prasītāja samazināja līdz 10 % no pamatparāda, t.i., 406,88 *euro*.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka atbildētāja bez iebildumiem un ierunām parakstīja pirkuma līgumu un preču pavadzīmes-rēķinus, tādēļ preču pircēja nepārprotami izteikusi savu gribu visiem pirkuma līguma noteikumiem, tostarp par maksājumu kārtību un līgumsodu.

Līgumā 2010.gada 12.janvārī abas puses izteica saskanīgu gribu par līgumsoda noteikšanu, līdz ar to pušu pirkuma līguma nosacījums par līgumsodu uzskatāms par spēkā esošu, kas rada tiesiskās sekas abām pusēm.

Saskaņā ar Civillikuma 1716.pantu līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.

Civillikuma 1716.panta izpratnē līgumsodam ir sodīšanas un zaudējumu atlīdzināšanas funkcija. Tiesiskajās attiecībās, sakarā ar sodoša rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanu, par vispārēju principu tiesībās ir atzīstams soda samērīguma princips, respektīvi - ir jābūt saprātīgām robežām, kuru noteikšana attiecīgos gadījumos kļūst par tiesas kompetenci, lietojot par mērauklu taisnīguma un samērīguma principus.

Civillikuma 1720.pants noteic, ka kreditors var prasīt kā līgumsodu, tā arī līguma izpildīšanu:

1) ja tieši tā bijis norunāts;

2) ja līgumsods bijis norunāts ne tik daudz par neizpildīšanu vispār, kā par neizpildīšanu īstā laikā.

No Civillikuma 3.panta redzams, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

No grozījumu likumā „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma saistību tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 21.panta redzams, ka līgumiem, kuri noslēgti līdz 2013.gada 31.decembrim un kuros ietverts pienākums maksāt līgumsodu, ja šo darbība turpinās pēc 2014.gada 1.janvāra un līdz 2014.gada 31.decembrim par tiem nav celta prasība tiesā, ar 2015.gada 1.janvāri ir piemērojami grozījumi Civillikuma 1716., 1717. un 1722.pantā par līgumsoda noteikumiem un grozījumi Civillikuma 1843.pantā par parāda samaksas kārtību.

Tādējādi pušu tiesiskās saistības par līgumsoda noteikumiem apspriežamas saskaņā ar minētajām Civillikuma normām, kas bija spēkā pēc 2014.gada 1.janvāra.

Civillikuma 1716.panta trešā daļa noteic, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra.

Apelācijas instances tiesa, analizējot šīs lietas apstākļus jautājumā par samērīguma principa piemērošanu, uzskata, ka līgumsods 406,88 *euro* ir aprēķināts tiesiski samērīgā apmērā un nav pretrunā ar Civillikuma 1716.panta trešās daļas normu. Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka konkrētajā gadījumā līgumsoda apmērs aprēķināts 10 % apmērā no pamatparāda 4 068,78 *euro*.

Līdzēji 2013.gada 1.februārī noteica, ka par noteiktās maksājumu kārtības neievērošanu (kāvējumu), pārdevējs ir tiesīgs prasīt no pircēja kavējuma procentus, kas noteikti – 18 % gadā no termiņā neapmaksātajām summām (*papildus vienošanās 1.punkts*).

Atbilstoši Civillikuma 1753.pantam ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu (844.p.) lietošanas atvēlējumu vai kavējumu, samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu. Tiesību teorijā ir atzīts, ka procentu kā atlīdzības par sveša kapitāla lietošanu maksāšanai var būt divējādi pamati: pirmkārt, procenti var tikt maksāti uz tiesiska pamata – atvēlējuma, kas izriet no tiesiska darījuma vai citas atļautas darbības; otrkārt, procenti maksājami arī tad, ja kapitāls kavējuma dēļ nonācis vai pēc atļautās lietošanas termiņa notecējuma palicis svešā lietošanā, tātad prettiesiskas rīcības rezultātā – nokavējuma procenti *(sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 144.lpp.)*.

Saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu. Savukārt Civillikuma 1762.panta 1.punktā noteikts, ka pienākums maksāt procentus izbeidzas pilnīgi ar galvenās saistības izbeigšanos.

No pirkuma līguma redzams, ka puses vienojās par līgumisko procentu likmi no neatmaksātās pirkuma maksas pamatsummas. Tādējādi atbildētāja, noslēdzot tiesisku darījumu, uzņēmās saistības maksāt līgumiskos nokavējuma procentus 18 % apmērā gadā no neatmaksātās pirkuma maksas summas.

Šajā gadījumā prasītāja izpildīja savas līgumsaistības, kad piegādāja preces atbildētājai. Savukārt atbildētāja kā pircēja savas saistības nav izpildījusi – nav atmaksājusi pirkuma maksu.

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka no pirkuma līguma satura redzams, ka līgums tiek uzskatīts par faktiski izpildītu ar brīdi, kad pircēja ir atmaksājusi pārdevējai visu pirkuma maksas summu un visus pielīgtos procentus un līgumsodu, ja bija iestājies kāda maksājuma kavējums vai cits pārkāpums šī līguma noteikumu izpratnē.

Nav strīda, ka 2014.gada 21. un 24.decembrī ir iestājies galīgais izpildes termiņš, tomēr pirkuma līgums daļēji nav izpildīts. Tiesības saņemt pielīgtos procentus nav saistītas ar līgumā noteikto galīgo saistību izpildes termiņu, jo šajā gadījumā nokavējuma procenti ir maksājami par sveša kapitāla lietošanu uz privāttiesiski noslēgta līguma pamata. Tādēļ secināms, ka atbildētāja turpināja lietot prasītājas kapitālu no 2014.gada 22.decembra līdz 2015.gada 4.septembrim, savukārt prasītājai ir no spēkā esošā pirkuma līguma izrietošas tiesības saņemt no atbildētājas līgumiskos nokavējuma procentus 521,61 *euro*. Šāds secinājums atbilst arī tiesību zinātnē atzītajai procentu galvenajai funkcijai – nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci, kas ietver pieņēmumu, ka kapitāls parasti nes augļus *(sk. K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 145.lpp.)*.

Ievērojot minētos apstākļus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasījums par līgumisko nokavējuma procentu par naudas summas lietošanu 521,61 *euro* apmērā ir pamatots un atbilst Civillikuma 1763.panta 1.punktam, jo nepārsniedz pamatparāda lielumu.

Saskaņā ar Civillikuma 1668.^{9}pantu par nokavētu maksājumu līgumā par preces piegādi, pirkumu vai pakalpojuma sniegšanu parādnieka bez īpaša atgādinājuma maksā kreditoram parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro* apmērā. Parāda atgūšanas izmaksu samaksa neatbrīvo parādnieku no pienākuma atlīdzināt visus zaudējumus, kādus kreditors cietis, ieskaitot izdevumus prāvai (spēkā ar 2014.gada 1.janvāri).

Tā kā pušu pirkuma līgums noteiktajā termiņā un kārtībā nav izpildīts un, ievērojot minētās likuma normas prasības, no atbildētājas prasītājas labā piedzenamas parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro* apmērā.

Pamatojoties uz norādītajiem apstākļiem kopsakarā un savstarpējā sakarībā, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka no atbildētājas piedzenami pamatparāds 4 068,78 *euro*, līgumsods 406,88 *euro*, nokavējuma procenti 521,61 *euro,* parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro*.

Civilprocesa likuma 195.pantā noteikts tiesas pienākums lemt par tiesībām līdz sprieduma izpildei saņemt procentus. Pirmās instances tiesa, atzīstot prasītājai tiesības saņemt likumiskos procentus līdz sprieduma izpildei, ņēmusi vērā Augstākās tiesas Senāta judikatūru par Civilprocesa likuma 195.panta piemērošanu.

Tā, Senāts 2007.gada 14.februāra spriedumā lietā Nr.SKC-75 un 2009.gada 25.novembra lēmumā lietā Nr.SPC-111 atzinis, ka Civilprocesa likuma 195.pantam ir imperatīvs raksturs. Tiesai minētās normas izpratnē, apmierinot prasību par naudas piedziņu, ir pienākums, neatkarīgi no prasījumā izteiktajiem lūgumiem, noteikt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu prasītājai atzīstamas tiesības saņemt no SIA "Šafrans" likumiskos 6 % gadā no pamatparāda summas 4 068,78 *euro* par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā, ka atbildētāja īstenoja ar Civilprocesa likuma 74.panta otrās daļas 10.punktu un 413.pantu piešķirtās tiesības iesniegt apelācijas sūdzību, kurā sniedza priekšstatu par strīda faktiem, pierādījumiem, tiesību normu traktējumiem un citiem apstākļiem. Apelācijas instances tiesa, neievērojot apelācijas sūdzības motīvus, pilnīgi apmierināja prasību par parāda piedziņu, izskatot lietu analoģiski pirmās instances tiesas

nolēmumam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Tā kā prasība apmierināta pilnīgi, tad atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas noteikumiem, no atbildētājas SIA "Šafrans" prasītājas labā piedzenama par prasības pieteikumu samaksātā valsts nodeva 436,23 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu dokumentu piegādi 4,70 *euro*, kopā tiesas izdevumi 440,93 *euro* (lietas 10.-11.lapa).

Apelācijas sūdzībā prasītāja pieteica lūgumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu piedziņu.

Noskaidrots, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmo daļu lietā aprēķināti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu nosūtīšanu apelācijas instances tiesā 6,20 *euro,* kas nav samaksāti iepriekš (lietas 55.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumiem no atbildētājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu piegādi 6,20 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.-434.pantu Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

prasību apmierināt pilnīgi.

Piedzīt no SIA "Šafrans", reģistrācijas numurs 41503023311, AS "RAUTAKESKO", reģistrācijas numurs 40003311719, labā pamatparādu 4 068,78 *euro* (četri tūkstoši sešdesmit astoņi *euro* un 78 centi), līgumsodu 406,88 *euro*, (četri simti seši *euro* un 88 centi), nokavējuma procentus no 2014.gada 22.decembra līdz 2015.gada 4.septembrim 521,61 *euro* (pieci simti divdesmit viens *euro* un 61 cents), parāda atgūšanas izmaksas 40 *euro* (četrdesmit *euro*) un tiesas izdevumus 440,93 *euro* (četri simti četrdesmit *euro* un 93 centi), kopā 5478,20 *euro* (pieci tūkstoši četri simti septiņdesmit astoņi *euro* un 20 centi), veicot samaksu AS "NORDEA Bank AB" kontā Nr.LV76NDEA 0000 0801 5018 7.

Noteikt AS "RAUTAKESKO", reģistrācijas numurs 40003311719, tiesības saņemt no SIA "Šafrans", reģistrācijas numurs 41503023311, likumiskos sešus procentus gadā no nesamaksātās pamatparāda summas 4 068,78 *euro* (četri tūkstoši sešdesmit astoņi *euro* un 78 centi) par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

Piedzīt no SIA "Šafrans", reģistrācijas numurs 41503023311, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 6,20 *euro* (seši *euro* un 20 centi).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ieskaitāmi Tiesu administrācijas, reģistrācijas Nr.90001672316, kontā Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma uzdevumā norādot: saņēmēja iestāde – Valsts kase, kods – TRELLV22, maksājuma mērķis – 21499, dati lietas identificēšanai.

Noteikt SIA "Šafrans" termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 dienu laikā pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā. Pēc ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksas (valsts labā) kvīts oriģināls šajā noteiktajā termiņā iesniedzams Latgales apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas – 2016.gada 23.septembra, Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā un, samaksājot drošības naudu 300 *euro* kontā – saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, konta Nr.LV83TREL8280010000000, ekonomiskās klasifikācijas kods: F22010010, norādot personas vai juridiskās personas datus.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja L.Mežale

Tiesnese I.Tabore

Tiesnesis I.Stivriņš